

Profesjonsnære øvingslaboratorier for førskole og grunnskolelærerutdanningen ved Høgskolen i Vestfold 2011

Av Mattias Øhra

Walk the talk

Profesjonsinnretting gjennom permanente øvingslaboratorier installert på HUT.

Ved Høgskolen i Vestfold har det vært en lang tradisjon i å integrere praktiske øvingslaboratorier for å lykkes med profesjonsstudiene. Ved Maritim utdanning har de i mange år integrert simulator systemer for ulike deler av den maritime utdanningen. Her er også den store nye satsningen på SIMSAM¹ (Laboratorium for simulering og samhandling) innarbeidet som en videreutvikling av avdelingens lange tradisjon på simuleringsmetodikk. Man er her opptatt av at det kreves forskjellige mennesker for å løse dagens kompliserte og innovative problemer. SIMSAM skal derfor utvikle en samhandlingsarena slik at denne forskjelligheten ivaretas samtidig som man letter kommunikasjonen. Videre har man på helsefag i mange år arbeidet i øvingslaboratorier som består av fullverdig innrettet firemansrom (4stk) hvor studentene går gjennom en rekke obligatoriske prosedyrer som er sentralt for profesjonsutøvelsen. Det didaktiske arbeidet med øvingslabben er forankret i internasjonal forskning på blant annet: *High- Fidelity human patient simulators (HPS)* (Parker and Myrick 2009. Paige and Daley 2009). På ingeniørfag har man også i mange år integrerte øvingslabber ift mikroteknologi (Micro lab), el automasjon, data og produktdesign. Profesjonsinnrettingene er et svar på de enkelte studiers krav om profesjonsinnretting og er således sentralt integrert i studiene.

Når det gjelder dagens fokus på Lærerutdanning og førskolelærerutdanning er det nettopp kravet om en styrket profesjonsinnretting og en mer integrering opp mot praksis som står sentralt (NOKUT 2006, NOU 2003:16, NOU 2008:3, OECD (2005), St.meld. nr. 16 (2001-2002) St.meld. nr. 16. NOKUT 2010). Det er derfor interessant å se at det blant Høgskolen i Vestfold fire profesjonsstudier er utviklet en systematisk profesjonsdidaktikk på alle unntatt lærer og førskolelærerutdanningen. Tiden er nå moden for at vi nå også rydder plass til et permanent øvingslaboratorie på HUT slik at alle fire profesjonsstudiene svarer på de profesjonskrav som skoleeiere og samfunnet for øvrig etterspør.

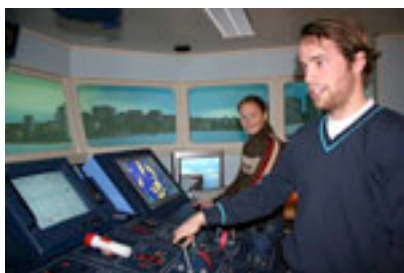
¹For mer informasjon om SIMSAM se: <http://www.hive.no/aktuelt/simsam-plattform-for-framtidas-samhandling-article14178-110.html>

Fasiliteter²:

Vi trenger to permanent flate rom som kan romme et vanlig norsk klasserom (ca 25 elever) setting og et rom som kan romme en barnehageavdeling (ca 15 unger + 4 voksne). Videre må begge rommene inneholde ordinært utstyr som finnes i de respektive settingene. Rommene må videre utstyres med relevante læremidler for ulike trinn og avdelinger samt datateknologi som innfrir kravet om IKT i skole og barnehage. Videre må hvert rom utstyres med permanent video og lyd opptaksutstyr montert i tak, samt videoredigeringsutstyr.

Økonomi:

Øvingslabbene på HUT bør inngå som strategisk satsning ved HUT og forankres i søknader for strategiske utviklingsmidler. Videre vil det være mulig å søke utviklingsmidler eksternt da dette vil være konkrete svar på kravet om en styrket profesjonsinnretting lærerutdanningene (NOKUT 2006. NOKUT 2010).

Spesialrom

Simulator på Maritim utdanning

Spesialrom

Øvings laboratoriet på Helsefag

Spesialrom

Ingeniørstudiet har øvingslabber ift:
Mikroteknologi, El. Automasjon, Data og
Produktdesign

Spesialrom ?

Øvingslab og verksted for praktisk lærer- og
førskolelærer arbeid på HUT ?

Undervisningsrelevant didaktikk

Tendensen til at lærerstudenter ønsker en mer praktisk og undervisningsorientert didaktikk som problematiserer hvordan de skal undervise er en tendens som også bekreftes i Forskning studier. I studiet til Sissel Østrem opplever ikke studentene at lærerutdanningen gir en relevant fagdidaktisk innføring:

² Her vil det komme en mer detaljert plan på utstyr senere.

..de etterlyser en mer praktisk orientering der spørsmål om undervisning blir trukket inn. Studentenes rop etter mer undervisningsrelevant didaktikk og spørsmålet om hvordan de skal undervise, kan oppfattes som en kritikk av utdanningen, men også som et tegn på kompleksiteten og motsetningene i arbeidets karakter.. (Østrem 2008:328)

Et fast øvingslaboratorie vil kunne være et viktig skritt for å imøtegå lærerstudentenes ønske om en mer praktisk orientert undervisning. Videre vil vi med øvingslaboratoriet kunne utvikle en metodikk som i større grad vil kunne muliggjøre en praksisintegrasjon. Ved at praksislærere trekkes inn i designet for de ulike labscenariene og at de kan være mentorer for studenter og faglærere, vil dette kunne bidra til en sterkere integrasjon med praksis enn det vi har i dag. Hvis vi greier å imøtegå studentenes ønsker om en mer undervisningsrelevant didaktikk vil dette også kunne virke inn på studentenes motivasjon og dermed også kunne påvirke studentgjennomstrømningen.

HUT Bakgrunn:

Lærerutdanningens svake profesjonsinnretting

Kritikken av lærerutdanningens svake profesjonsinnretting har i de siste årene blitt mer tydelig i den skolepolitiske debatten og innenfor forskning³.

I Lærerutdanningen for ungdomstrinnet (LUT) ønsket vi å utvikle den læreren som ivaretar et profesjonsperspektiv, og som er i stand til å avlese ungdommens identitetsarbeid, deres kultur og videre har en innsikt i ungdommenes oppvekstvilkår og de kulturteknikker som ungdom i dag behersker⁴. I tidligere prosjekter ved lærerutdanningen i Vestfold har vi søkt å endre fokus fra et individualistisk syn på læring til et mer sosiokulturelt og kollektivt syn hvor kommunikasjon i læringsfellesskapet har vært sentralt (Øhra 2003, 2004, 2006 og 2009. Otnes 2007).

Lærerutdanningen i Vestfolds fokus på åpen kommunikasjon og feedback i læringsarbeidet har gått som en rød tråd gjennom avdelingens utviklingsarbeid de siste 10 årene (Øhra 2003, 2004, 2006 og 2009. Otnes 2007). De siste 10 årenes utviklingsarbeid har da også lagt grunnen for kjernen i dagens LUT prosjektet gjennom en forankring i en sosiokulturell kollektiv didaktikk. Gjennom å arbeide for en *transparent* læringskultur har vi ønsket å

³ Nokut 2006, NOU 2003:16, NOU 2008:3, OECD (2005), St.meld. nr. 16 (2001-2002 St.meld. nr. 16 (2006-2007), St.meld. nr. 31 (2007-2008), Rapport 2006/1.

⁴ Senere ble deler av disse perspektivene formulert som *elevkunnskap* i st.meld.nr.11. 2008-2009.

profesjonalisere utdanningen gjennom å gjøre læringsprosessene synlige og kommuniserbare. Tar vi i dag utgangspunkt i John Hatties 800 metastudier i forhold til hva som fremmer læring er det nettopp kommunikasjon og feedbackskulturer som er den faktoren som så klart skiller seg ut. Så kaller han da også studien for *Visible Learning* (Hattie 2009). Utfordringen i dag er å institusjonalisere disse perspektivene inn i en lærerutdanning hvor vår rolle som lærerutdanner blant annet må være tett samarbeid med praksisfeltet ved å tilføre nye profesjonsrelevante kunnskapsressurser i et transparent læring- og utviklingsfellesskap (Hattie 2003 ,2007 og Nordenbo m.fl.2008).

Høgskoledidaktisk utviklingsarbeid i øvingslaboratorie:

Tar vi konsekvensen av de erfaringer som er gjort er det også sentralt at vi gjennom øvingslaboratoriet vil kunne etablere en *transparent* læringskultur blant fagansatte ved HUT. Det har i lengre tid vært sterke ønsker om et mer samordnet utviklingsarbeid ift høgskoledidaktikken ved HUT. Øvingslabben vil kunne være en metodisk inngang for å fremme kunnskapsdeling gjennom trening i lab sammen med kollegaer innenfor fagene og ikke minst på tvers av fag og utdanninger. Slik vil også øvingslabben være relevant ift ulike profesjons innrettede FOU arbeider hvor kravet om forskningsbasert undervisning i større grad kan operasjonaliseres og distribueres mer kollektivt og transparent en det som er tilfelle i dag (Universitets-og Høgskolerådet 2010).

Profesjonspraksis og elevkunnskap

Som en konsekvens av LUT prosjektets fokus på profesjonsutvikling ble det iverksatt et praksisforberedende verksted i 2008 hvor man muliggjorde simulering av klasseromssituasjoner som ble tatt opp på video med påfølgende løsningsforslag (også video). Disse arbeidene ble lagt i studentenes mapper og ble dermed gjenstand for felles deling og distribusjon i læringsfellesskapet.⁵

Erfaringene fra verkstedarbeidet ble så gode at det i overgangen fra LUT til ny grunnskolelærerutdanning (GLU), i 2010 ble besluttet og videreføre og forankre verkstedmodellen men da med klare endringer. En av de sentrale endringene ble å trekke inn dramafaglig kompetanse nettopp for å spisse spillsituasjonene og å spille ut ulike perspektiver og roller knyttet til en praktisk og undervisningsorientert didaktikk (Jacobsen 2010, DICE 2010). Verkstedet i GLU 2010 har vært en del av pedagogikk- og elevkunnskapsundervisningen (PEL) og didaktikk undervisningen i norsk. Verkstedet har blitt planlagt og gjennomført av en

⁵ Student video 2008: <http://rsongemo.home.hive.no/pedagogikk/2008-2009/13-klasseledelse>

Student refleksjonsnotat 2008: <http://rsongemo.home.hive.no/pedagogikk/2008-2009/16-mappeoppgave-4>

faglærer fra drama og teaterfag ved høgskolen. Hensikten med verkstedet har vært å gi studentene erfaring med profesjonsrettede tema og problemstillinger som kan knyttes direkte til skolen og didaktiske utfordringer i klasserommet. Gjennom fiktive situasjoner og simulerte spill knyttet tett opp til pedagogisk teori og fagdidaktikk har studentene blitt utfordret til å spille ut og argumentere for ulike fiktive perspektiver og valg. Målet er å starte arbeidet med å bevisstgjøre studentene i forhold til komplekse forventninger og krav til læreren som leder, formidler, konfliktløser og motivator. I den praktiske gjennomføringen av verkstedet har vi erfart at det er vanskelig å flytte disse systemene rundt i ulike rom og auditorier uten at dette foringer det faglige utbyttet. Tiden er derfor moden for at vi også i Lærerutdanningene får permanente rom og at vi med det kan fullende Høgskolen i Vestfolds profesjonsforankring med spesialrom for alle fire profesjonsutdanningene.

Relevant litteratur ift øvingslaboratorie og profesjonsinretting:

Beach, K. 2003: *Consequential Transitions: A Developmental View of Knowledge Propagation Through Social Organizations*. In: Terttu Tuomi-Grøn and Yrjō Engestrøm: *Between School and Work. New Perspectives on Transfer and Boundary-Crossing*. Earli. Pergamon.

Beach, K. 1999: *Consequential Transitions: A Sociocultural Expedition. Beyond Transfer in Education*. In: *Review of Research in Education* 24.

DICE 2010: (Drama Improves Lisbon Key Competences in Education). *Making a World of Difference. A DICE resource for practitioners on educational theatre and drama*. DICE Consortium, 2010: http://www.dramanetwork.eu/file/educationresource_short.pdf

Gron, T.T. Engestrøm, Y. And Young, M. 2003: *From Transfer to Boundary-crossing Between School and Work as a Tool for Developing Vocational Education: An Introduction*. In: Terttu Tuomi-Grøn and Yrjō Engestrøm: *Between School and Work. New Perspectives on Transfer and Boundary-Crossing*. Earli. Pergamon.

Hattie, J. (2003): *Teachers Make a Difference. What is the research evidence?* Australian Council for Educational Research, University of Auckland.

Hattie, J. & Timperley, H. (2007) *The Power of Feedback* *Review of Educational Research* 77. 1, pp. 81–112.

Hattie, J. (2009): *Visible Learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. New York. Routledge.

Jacobsen Torild 2010: *Fiksjonsbasert kommunikasjonstrening i medisinsk utdanning – med bruk av teaterfaglige virkemidler*. Avhandling for graden philosophiae doctor (ph.d.) Universitetet i Bergen

National Research Council 2000: *How People Learn. Brain, Mind, Experience and School*. National Academy Press. Washington, D.C.

NOKUT: *Evaluering av allmennlærerutdanningen i Norge 2006 Del 1: Hovedrapport*. Tilgjengelig 30.08.08:

http://www.nokut.no/graphics/NOKUT/Artikkelbibliotek/Norsk_utdanning/SK/alueva/ALUEVA_Hovedrapport.pdf

NOKUT: *Evaluering av allmennlærerutdanningen i Norge 2006. Del 2: Institusjonsrapporter*. Tilgjengelig 30.08.08:

http://www.nokut.no/graphics/NOKUT/Artikkelbibliotek/Norsk_utdanning/SK/alueva/NOKUT_INSTITUSJONSRAPP_web.pdf

NOKUT: *Evaluering av førskolelærerutdanning – 2010*. NOKUTs rapporter ISSN [1501-9640]

Nordenbo, S. E., Larsen, M. S., Tiftikçi, N., Wendt, R. E. og Østergaard, S. (2008). *Lærerkompetanser og elevers læring i førskole og skole* (Dansk ClearingHouse).

Tilgjengelig 30.08.08:

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Grunnskole/Lærerkompetanser_og_elevers_læring.pdf

NOU 2003:16, *I første rekke - Forsterket kvalitet i en grunnopplæring for alle*.

Tilgjengelig 30.08.08:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/NOUer/2003/NOU-2003-16.html?id=147077>

NOU 2008:3, *Sett under ett - Ny struktur i høgere utdanning* (Stjernøutvalget).

Tilgjengelig 30.08.08:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/NOUer/2008/NOU-2008-3.html?id=497182>

OECD (2005). *Teacher Matters: Attracting, Developing and Retaining Effective Teachers*. Tilgjengelig 30.08.08:

http://www.oecd.org/document/52/0,3343,en_2649_39263231_34991988_1_1_1_1,00.html Overview: <http://www.oecd.org/dataoecd/39/47/34990905.pdf>

Otnes, Hildegunn 2007. *Følge med og følge opp: verbalspråklig lyttemarkering i synkrone nettsamtaler*. Dokumentet er del av serien Doktoravhandlinger ved NTNU

Paige, J. B., & **Daley**, B. J. 2009: *Situated cognition: A learning framework to support and guide high-fidelity simulation*. *Clinical Simulation in Nursing*, 5(3). Doi: [10.1016/j.ecns.2009.03.120](https://doi.org/10.1016/j.ecns.2009.03.120).

Brian C. **Parker** and Florence **Myrick** 2009: *A critical examination of high-fidelity human patient simulation within the context of nursing pedagogy*. *Nurse Education Today* 29, 322–329

Rapport 2006/1. Norsk allmennlærerutdanning - sett i lys av internasjonale trender og tilsvarende utdanninger i Norden. Utarbeidet i avdeling for utredning i Utdanningsforbundet av Jorunn Dahl Norgård

Roger Seljø 2003. Epilogue: *From Transfer to Boundary-crossing*. In: Terttu Tuomi-Grøn and Yrjö Engeström: *Between School and Work. New Perspectives on Transfer and Boundary-Crossing*. Earli. Pergamon.

Rystedt Hans 2002: *Bridging practices. Simulations in education for the health-care professions*. ACTA Universitatis Gothoburgensis. Sweden

St.meld. nr. 11. (2008–2009) Læreren Rollen og utdanningen. Tilråding fra Kunnskapsdepartementet av 6. februar 2009, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Stoltenberg II)

St.meld. nr. 16 (2001–2002). *Kvalitetsreformen Om ny lærerutdanning Mangfoldig - krevende – relevant*. Tilgjengelig 30.08.08:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/20012002/Stmeld-nr-16-2001-2002-.html?id=195517>:

St.meld. nr. 16 (2006–2007). *... og ingen sto igjen - Tidlig innsats for livslang læring*.

Tilgjengelig 30.08.08: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2006-2007/Stmeld-nr-16-2006-2007-.html?id=441395>

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2006-2007/Stmeld-nr-16-2006-2007-.html?id=441395>

St.meld. nr. 31 (2007–2008). *Kvalitet i skolen*. Tilgjengelig 30.08.08:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2007-2008/stmeld-nr-31-2007-2008-.html?id=516853>

Universitets- og Høgskolerådet. 2010: *Utdanning + FOU = Sant*. Rapport fra arbeidsgruppen nedsatt av Universitets- og høgskolerådet.

Sawyer, R.Keith: 2006: *The Cambridge Handbook Of The Learning Sciences*. Cambridge University Press. New York.

Øhra, M. 2009: [*Lærerutdanning for ungdomstrinnet*](#) : En profesjonalisering av lærerutddanningen I: Lærerutdanning for ungdomstrinnet / Willy Aagre (red.) Oslo: Gyldendal akademisk .

Øhra, M. 2006 . *Formativ vurdering. Vurdering for læring med hjelp av digitale mapper* . I: Utdanning for utvikling av skolen. Om skoleledelse og lærerens læring. Red: Halvor Bjørnsrud , Lars Monsen og Bjørn Overland. Gyldendal Akademisk Forlag.

Øhra.M. 2004: *Kunnskapsdeling ved bruk av digitale mapper*. I IKT og nye læreprosesser (red. Hildegunn Otnes) . En artikkelsamling basert på erfaringer fra et prosjekt ved avdeling for lærerutdanning. Tønsberg, Høgskolen i Vestfold, 2004. Notat 2 / 2004

Øhra.M. 2003: *Avsluttende rapport fra prosjektet "IKT og nye læreprosesser"* ved Høgskolen i Vestfold . Høgskolen i Vestfold Avdeling for lærerutdanning. FORSKPUB-ID: r04007060 (i pdf format)

Øhra. M. 1998 : *Pedagogical Aspects of Simulator Training*. Artikkel til hovedinnlegg ved : International Users Conference 1998. Maritime Simulators & Training systems. Kongsberg Norcontrol System AS. I Newcastle . Theme: How to achieve Learning Objectives through the use of Simulators? [Engelsk versjon](#)

Østrem, S. (2008a). *En umulig utdanning til et umulig yrke? Om allmennlærerutdanning og yrkesutøvelse*. Avhandling til ph. d. graden. Forskerskolen Livslang Læring, Roskilde Universitetscenter

Østrem, S. (2008b). *Foreslår livslang lærerutdanning* Utdanning 11.02

http://www.utdanningsnytt.no/templates/udf20_16164.aspx

Østrem.S. 2009. *Ny lærerutdanning – hva skal innholdet i studiepoengene være?* Utdanning 13.03.2009. http://www.utdanningsnytt.no/templates/udf20_19821.aspx